

VÄYLÄ YRITTÄJYYTEEN

Kaakkois-Suomen Yrittäjyyskasvatuksen strategia

JULKAISUTIEDOT

Päivitysprojektin 2021 ydintiimi:

Maarit Koverola Cursor Oy, Ritva Oravuo Etelä-Karjalan kesäyliopisto, Minna Tuukkanen Kouvola kaupunki ja Minna Hämäläinen Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto.

Alkuperäinen “Väylä yrittäjyyteen - Kaakkois-Suomen yrittäjyyskasvatuksen strategia ja toimintaohjelma 2020”

TEKIJÄ

Strategiaprosessin työskentelyn pohjalta laatinut Petrikki Tukiainen, Villinikkarit Oy.

KUSTANTAJA JA TILAAJA

Cursor Oy / Väylä yrittäjyyteen – Kaakkois-Suomen yrittäjyyskasvatus-strategia ja toimintaohjelma 2020 ESR-hanke

GRAAFINEN SUUNNITTELU JA TAITTO

Anne Jokisaari, Nuori Yrittäjyys ry

VALOKUVAT

Nuori Yrittäjyys ry, Valokuvaus Marikki NY, Haminan kaupunki

PAINO

PackageMedia Oy

LISÄTIEDOT

Cursor Oy, Kouvola kaupunki, Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto

Alkuperäisen strategian laatimiseen osallistuivat:

Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu (nyk. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Xamk), Saimaan ammattikorkeakoulu (nyk. LAB-ammattikorkeakoulu), Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto, Kouvola seudun ammattiopisto, Aikuiskoulutus Kouvola ja Harjun oppimiskeskus.

Edustajia seuraavien kaupunkien ja kuntien varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen yksiköistä, peruskouluista ja lukioista: Hamina, Iitti, Imatra, Kotka, Kouvola, Lappeenranta, Miehikkälä, Pyhtää, Ruokolahti, Taipalsaari ja Virolahti. Lisäksi Etelä-Karjalan Yrittäjät ry, Etelä-Karjalan liitto, Kymen Yrittäjät ry, Kymenlaakson liitto, Kotkan Yrittäjät ry, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Kymenlaakson kauppakamari, Cursor Oy, YES Kotka-Hamina ja Kouvola Innovation Oy, YES Kouvola, Imatran seudun kehitysyhtiö Oy ja Wirma Lappeenranta Oy.

SISÄLTÖ

Johdanto	4
Yrittäjyyskasvatuksen määritelmä	8
Visio	9
Konkreettiset yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen painopisteet ja tavoitteet Kaakossa	10
Varhaiskasvatus	12
Peruskoulu	14
Lukio	16
Ammatillinen toinen aste	18
Korkeakoulut	20
Yritys- ja työelämäyhteistyö	22
Strategian jalkautus	26
Johtaminen ja resurssit	26
Seurannan ja mittaamisen välineet	28
Lähteitä ja lisälukemista	30

HYVÄ LUKIJA

Käsissäsi on kahden maakunnan yhteinen yrittäjyyskasvatuksen strategia. Strategia toimii työkaluna meille kaikille yrittäjyyskasvatustyötä tekeville. Löydät tästä helposti yrittäjyyskasvatuksen keskeiset termit sekä vinkkejä käytännön työhön jokaiselle kouluasteelle. Olemme jakaneet strategian kouluasteittain oppilaiden, opettajien ja oppilaitosten osioihin, jotta oman työn vastuualueet on helppo löytää.

**Yrittäjyyskasvatus virtaa Kaakossa
– sanoissa ja teoissa.**

JOHDANTO

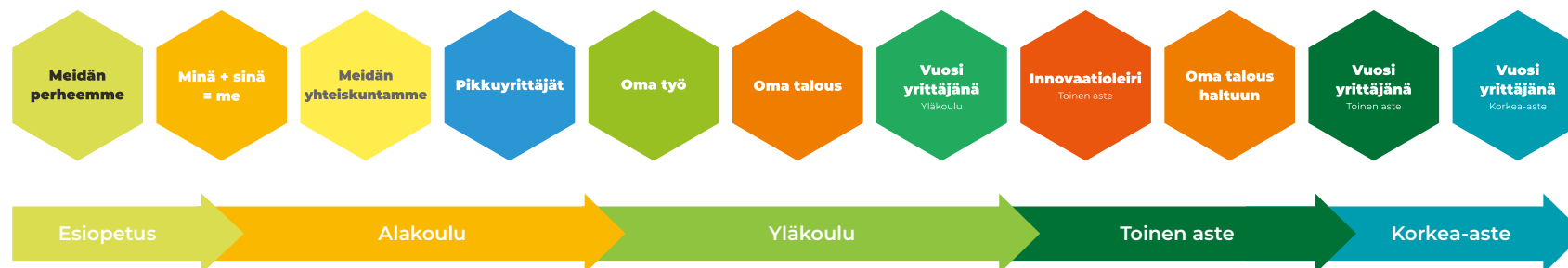
Kaakkois-Suomen Yrittäjyyskasvatuksen strategia 2014–2020 laadittiin laajan toimijaverkoston avulla. Tämän päivittystyön ovat tehneet Nuori Yrittäjyys ry:n aluetoimijat muun verkoston avustuksella. Strategiassa katsottiin pitkälle tulevaisuuteen monesta näkökulmasta ja silloin tehdyt linjaukset ovat hyvin ajankohtaisia edelleen. On kuitenkin ollut tarpeellista päivittää yrittäjyyskasvatuksen strategiaa ja jatkaa aiempaa hyvin tehtyä työtä, jotta yrittäjyyskasvatus Kaakkois-Suomessa on jatkossakin monialaista, laadukasta ja tukee alueemme elinvoimaa.

Nuori Yrittäjyys ry:n toiminta on vahvistunut Kaakkois-Suomessa. Sen myötä on käytössä kattava yrittäjyyskasvatuksen polku, jonka varrelta löytyvät opinto-ohjelmat kaiken ikäisille oppijoille varhaiskasvatuksesta korkeakouluun. Kaakkois-Suomen Nuori Yrittäjyys ry:n aluetoimistot tukevat alueen yrittäjyyskasvatustyötä. Nuori Yrittäjyys ry on osa globaalia Junior Achievement -verkostoa, jonka toiminta tukee myös Kaakon yrittäjyyskasvatuksen kansainvälisyyttä.

NY Yrittäjyyskasvatuksen polku

Nuori Yrittäjyys ry tarjoaa opetussuunnitelmien mukaisia opinto-ohjelmia opettajien tueksi esiopetuksesta korkea-asteelle.

” Nuori Yrittäjyys ry vaikuttaa lasten ja nuorten yrittäjyys-, työelämä- ja taloustaitoihin päiväkodista korkea-asteelle. Tavoitteenamme on luoda oppimisen jatkumo, jonka keskipisteenä ovat lapset ja nuoret, jotka työllistyvät, perustavat yrityksiä ja työllistävät muita 2060-luvulla.

Virpi Utriainen
Toiminnanjohtaja
Nuori Yrittäjyys ry

” Yrittäjyyskasvatustyö on mitä suurimmassa määrin tulevaisuustyötä ja tulevaisuuden ennakkoinnin kannalta merkittävää. Tulevaisuudessakin tarvitaan yrittäjiä enenevässä määrin, sillä yrittäjät ovat jokaisen maakunnan menestyksen elinehto. Lisäksi yrittäjyyskasvatuksen sisältämät työelämä- ja taloustaitojen opetus auttavat jokaista yksilöä olemaan myös tulevaisuuden hyviä työntekijöitä, joita yritykset aina kaipaavat organisaatioihinsa.

Mia Hämäläinen
Aluekehitysasiantuntija
Kymenlaakson liitto

5 TEESIÄ

1.

Ihminen on kehittynyt työtä tekemällä ja yrittämällä.

Jokainen voi asemastaan riippumatta yrittää.

2.

Yrittäjyys on vastuunottamista. Ensimmäinen askel yrittäjyyteen on projektioppiminen, jota voidaan opettaa jo peruskoulussa. (VNK 12/2006, s. 55)

3.

Yrittäjyys on riskinottamista henkisesti eli itsensä päivittäistä ylittämistä, riskinottamista sosiaalisesti eli kaikkien hyväksyntää ei voi saada ja riskinottoa taloudellisesti.” ”Sanonta onkin, että jos menetät rahat, menetät vähän, jos menetät terveyden, menetät paljon, jos menetät rohkeutesi, menetät kaikki. (VNK 12/2006, s. 32)

5.

Pääosa olemassa olevista työpaikoista on suurilla ja perinteisillä aloilla – kuten teollisuudessa, sote-alalla, logistiikassa ja kaupan alalla – jotka kärsivät vetovoimaisuuden puutteesta niin työntekijöiden kuin opiskelijoiden saamiseksi. Ammattinimikkeitä ja koulutusnimikkeitä on päivitettävä.

Uudet yritykset ja yrittäjyys voi olla tässä näyttämässä osaltaan suuntaa. Näiden alojen työvoiman saanti on tärkeää, jotta uusille ja kasvaville aloille riittää ”sijoitettavaa”. Uudet ja nopeasti kasvavat alat – kuten ICT, matkailu, ympäristö- ja energia-ala – puolestaan tarvitsevat enemmän TKI-panostuksia, missä yrittäjyyden rooli voi olla myös suuri.

4.

Yrittäjän on luotettava itseensä, koska yrittäjyys rakentuu yritystoiminnan alkuvaiheessa täysin persoonan ympärille. Tämä olisi tunnustettava myös yrittäjyyskasvatuksessa. (Kannattavan kasvun johtaminen, esim. s. 63.)

”

Kaikki tarvitsevat yrittäjämäistä osaamista, vaikka kaikista ei yrittäjiä tulisikaan. Yrittäjyyskasvatusta voidaan järjestää kaikilla koulutusasteilla ja kaikenikäisille – varhaiskasvatuksesta jatkuvaan oppimiseen.

Marja Vartiainen

Koulutusasioiden asiantuntija
Suomen Yrittäjät ry

”

Yrittäjyys on kestävyyslaji, jossa pikavoittoa jaetaan harvoin. Se voi olla erinomainen väylä itsensä toteuttamiseen. Voit raivata tien omalle pienelle yritykselle, tai rakentaa vaikka monen yrityksen konsernin. Tarvitaan erinomainen idea, sisua, pitkäjänteisyyttä, yksi osa idealismia ja toinen mokoma realismia. Kaikki toiminta kannattaa pyrkiä tekemään yrittäjämentaaliteetilla, eli niin hyvin kuin pystyy.

Tiina Kärkäs-Sund

Yrittäjä
Virkkukoukkunen Oy

”

Asenne, erityisesti yrittäjämäinen asenne, on voittava ominaisuus tulevaisuuden työelämässä. Lisäksi yhä useammasta meistä tulee itsensä työllistäjiä tai yrittäjiä eri tavoin. Jokainen meistä tarvitsee talous-, elämänhallinta- sekä organisointitaitoja arkipäivän elämässä. Tästä syystä yrittäjyyskasvatus on tärkeää nivoa osaksi kaikkien eri koulustaisten toimintaa, ja valmentaa sekä antaa työkaluja tulevaisuudessa menestymiseen.

Santeri Simonen

NY Alumni ja yrittäjyyden- ja tiimijohtamisen tradenomiopiskelija

**Mitä tahansa
voi saavuttaa kunhan
vain YRITTÄÄ!**

YRITTÄJYYSKASVATUKSEN MÄÄRITELMÄ

OKM:n yrittäjyyslinjaukset (2017) ohjaavat kaikkien koulutusasteiden yrittäjyyden edistämisen ja yrittäjyyskasvatuksen toimenpiteitä:

Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on yrittäjyyteen liittyvien myönteisten asenteiden lisääminen, yrittäjyyteen liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen, uuden yrittäjyyden aikaansaaaminen, yrittäjien ja yritysten henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä yritysten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen.

Yrittäjyyskasvatuksessa tärkeää on kokeileminen, toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, projektimaiset työtavat, yritysysteistyö sekä yrittäjyyteen liittyvät tehtävät ja kokemukset.

Yrittäjyyskasvatuksen toteutuminen edellyttää yrittäjämäisen toimintakulttuurin johtamista ja kehittämistä, yrittäjämäistä pedagogiikkaa ja opettajuutta sekä näitä tukevien oppimisympäristöjen hyödyntämistä.

Yrittäjyyskasvatuksella tarkoitetaan kaikilla kasvatus- ja opetushallinnon aloilla varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle tehtävää laaja-alaista työtä, jolla pyritään vahvistamaan eri-ikäisten oppijoiden (oppilaat, opiskelijat) yritteliäisyyttä, yrittävyyttä ja yrittäjyyttä. Yrittäjyyskasvatus on osa organisaation strategista kehittämistä ja se on suunniteltua, pitkäjänteistä, arvioitua sekä resursoitua toimintaa, josta vastaa ylin johto.

Rehtorit mahdollistavat kouluissa ja oppilaitoksissa yrittäjämäisen toimintakulttuurin. Opettajalla on tärkeä rooli yrittäjyyskasvattajana, sillä hänellä on mahdollisuus valita ne työtavat, menetelmät, opetussisällöt sekä oppimisympäristöt, joiden avulla yrittäjyyskasvatus tulee osaksi opetusta. Yrittäjämäisen pedagogiikan avulla tuetaan yrittäjämäisten taitojen kehittymistä ja oppilaiden työelämätaitoja.

Yrittäjyyskasvatus perustuu yhdessä tekemiseen, elinikäiseen oppimiseen ja verkostomaiseen toimintatapaan. Kasvatus- ja opetustoimijoiden lisäksi yrittäjyyskasvatusta tekevät ja toimintaa tukevat useat työelämätahot ja järjestöt. Kaakon tahot muodostavat yhdessä yrittäjyyskasvatuksen ekosysteemin, jonka yhtenä osana ovat myös kansainväliset kumppanit.

VISIO

Yrittäjyyskasvatus virtaa Kaakossa – sanoissa ja teoissa.

Kaakkois-Suomi on Suomen aktiivisin ja elinvoimaisin yrittäjyyskasvatuksen tekijä.

Kaakkoissuomalaiset nuoret menestyvät omassa elämässään.

Visio on Kaakon yhteinen unelma tulevaisuudesta

Yrittäjyyskasvatus on koko alueen yhteinen asia ja jokainen edistää sitä. Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan Kaakkois-Suomen kylissä, kunnissa, kaupungeissa ja kansainvälisissä verkostoissa. Osallistava yrittäjyys ekosysteemi synnyttää liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja.

Visioon päästään hyödyntämällä monipuolisia ja digitaalisia oppimisympäristöjä, joissa kokeilukulttuuri on vahvasti mukana. Innovatiivisessa ja kehittyvässä oppimisympäristössä oppijat ovat keskiössä, itseohjautuvuus mahdollistuu ja oppiminen on joustavaa. Opettajilla ja oppijoilla on vahvat digitaaliset taidot ja opintoja toteutetaan verkossa.

Kaakon yrittäjyyden oppimisympäristö antaa jokaiselle mahdollisuuden olla ja tavoitella sitä, mitä hän haluaa.

Kaakon yrittäjyyskasvattajat auttavat jokaista oppijaa löytämään oman väylän yrittäjyyteen. Projektimaiset työskentelytavat tukevat oppijoiden intohimoista suhtautumista oman osaamisen hankkimiseen ja kehittämiseen. Tavoitteena on yrittäjyyskasvatuksen eurooppalainen malliekosysteemi, joka laajentuu koko Suomenlahden alueelle.

KONKREETTISET YRITTÄJYYSKASVATUKSEN JA TAVOITTEET KAAKOSSA

Strategiset painopisteet ovat oppimis- ja työelämäkulttuurin kehittäminen, verkostoyhteistyö ja yrittäjyyskasvatuksen johtaminen. Painopisteet koskevat kaikkia koulutusasteita, oppilaitoksia ja sidosryhmiä, ja ne tulee tämentää konkreettisiksi toimenpiteiksi kussakin organisaatiossa. Painopisteet ottavat kantaa toimintakulttuuriin, pedagogiseen näkemykseen, yhdessä tekemiseen ja johtamiseen.

Konkreettiset kouluastekohtaiset tavoitteet on jaoteltu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, 2. asteen ammatillisen koulutuksen sekä korkeakoulujen mukaan. Eri kouluasteiden tavoitteissa on kolme eri näkökulmaa – oppijan, opettajan ja oppilaitoksen tasot, joille kaikille on asetettu omat tavoitteet.

Tavoitteet

1.

Yrittäjyyskasvatuksen periaatteet on sisäistetty (yrittäjyys sisältönä ja yrittäjämäisyys menetelmänä) ja on osa jokaisen oppilaitoksen ja opettajan toimintaa.

2.

Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollistetaan vuosittainen yrittäjyyskasvatukseen liittyvä teema, kokeilu tai projekti.

KEHITTÄMISEN PAINOPISTEET

Painopisteet

1.

Oppimis- ja työelämäkulttuurin kehittäminen

Vastuussa oppilaitokset, yritykset, kaikki organisaatiot, jokainen oppija, opettaja ja johtaja

- Jatkuvan oppimisen ja EU-kansalaisen avaintaidot
- Resilienssin vahvistaminen
- Yhteisenä tavoitteena on oppimisen ja työn tekemisen uudistaminen
- Asenneilmapiiri muuttuu yrittäjyyskasvatukselle myönteiseksi johtamisessa ja kasvatusta- sekä opetustyössä
- Suotuisassa yrittämisen ilmastossa vallitsee työnteon ja yrittämisen ilo

2.

Verkostoyhteistyö

Vastuussa yrittäjyyskasvatuksen koordinoinnista vastaavat tahot (Nuori Yrittäjyys ry ja YES-verkosto, maakuntaliitot, ELY-keskus), kuntien sivistystoimi, koulutuksen järjestäjät, oppilaitoksen johto

- Eri ammattiryhmien välillä, monisäikeistä, ulos luokkahuoneesta
- Yhteisenä tavoitteena on yhteisöllinen aluekehittäminen kaikilla eri tasoilla
- Jaamme hyviä käytänteitä verkostoituen aidosti

3.

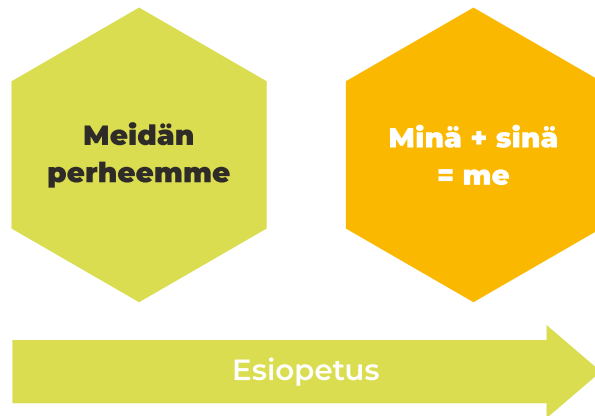
Yrittäjyyskasvatuksen johtaminen

Vastuussa kuntien sivistystoimi, koulutuksen järjestäjät, oppilaitoksen johto

- Yrittäjyyskasvatuksen suunnitelmallinen johtaminen oppilaitoksissa sisältää yrittäjyystoimien resurssoinnin, toteutuksen, seurannan ja arvioinnin
- Jokainen toimija on vastuussa oman itsensä johtamisessa yrittäjyyskasvatuksen aktiivisena toteuttajana

VARHAISKASVATUKSEN TAVOITTEET

Lapsi on aktiivinen toimija, joka oppii leikkimällä ja tekemällä

Yritteliäisyys ja yrittäjäyyskasvatus voidaan luontevasti sisällyttää myös varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen laaja-alaisten taitojen harjoitteluun ja oppimiseen. Leikki on lapselle luontaisin tapa oppia ja sen merkitys korostuu myös laaja-alaisten taitojen oppimisessa. Leikin ollessa luontainen osa lapsen toimintaa, on se myös toimiva väylä yrittäjäyyskasvatuksen toteuttamiseen sekä varhaiskasvatuksessa että esiopetuksessa. Yrityksen, erehdyksen, onnistumisen ja oivalluksen kokemus ylläpitää ja vahvistaa lapsessa oppimiseniloa. Lapsia kannustetaan varhaiskasvatuksessa omatoimisuuteen, sinnikkyyteen ja olemaan lannistumatta epäonnistumisista sekä keksimään ratkaisuja eri tilanteissa.

”

Varhaiskasvatuksessa tuetaan lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustetaan oma-aloitteisuuteen. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat.

Johanna Oleander

Varhaiskasvatuksen pedagoginen kehittäjä
Haminan kaupunki

Oppijat

- Vahvistaa laaja-alaisen varhaiskasvatussuunnitelman mahdollisuuksia: ajattelun ja oppimisen taidot, vuorovaikutustaidot, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot sekä osallistuminen ja vaikuttaminen
- Luoda pohja vuorovaikutteiselle toiminnalle ja vastuunottamiselle ja antaa merkitystä itsestä ja ympäröivästä maailmasta – Millainen minä olen, millainen sinä olet ja millainen on meidän yhteisömme
- Tuetaan oman ajattelun oivalluksia ja kehittymistä leikeistä arjen taitoihin
- Toisten kunnioittaminen ja hyvien tapojen osaaminen antavat peruslähtökohdat elämässä pärjäämiseen ja itsetunnon kehittymiseen

Opettajat

- Yhteisiä yrittäjyyskasvatuksen koulutuksia perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välille
- Moniammatillinen jatkumo varhaiskasvatuksen yrittäjyyskasvatuksen tavoitteille
- Yritysyhteistyö ja -vierailut
- Yrittäjämäisesti toimivan varhaiskasvattajan huomio on oppimisessa ja sen mahdollistamisessa. Hän vahvistaa oppijan yksilöllistä osaamista sekä antaa oppimistilanteissa tilaa erilaisille mielipiteille ja oman oppimisen pohdinnalle.
- Kasvattajan tehtävä on tukea tiedonetsinnässä (= tutkiva oppiminen) ja luoda puitteet kiireettömälle, pitkäjänteiselle, luovalle ja innovatiiviselle toiminnalle

Oppilaitos/päiväkoti

- Yrittäjyyskasvatus ja -leikki vuosisuunnitelmaan
- Tehdään näkyväksi kaikki se, jota yrittäjämäisen asenteen tiimoilta jo teemme
- NY-ohjelmien hyödyntäminen vuosisuunnittelussa
- Yrittäjyyskasvatusprojektien luonteva jatkuminen varhaiskasvatuksesta peruskouluun

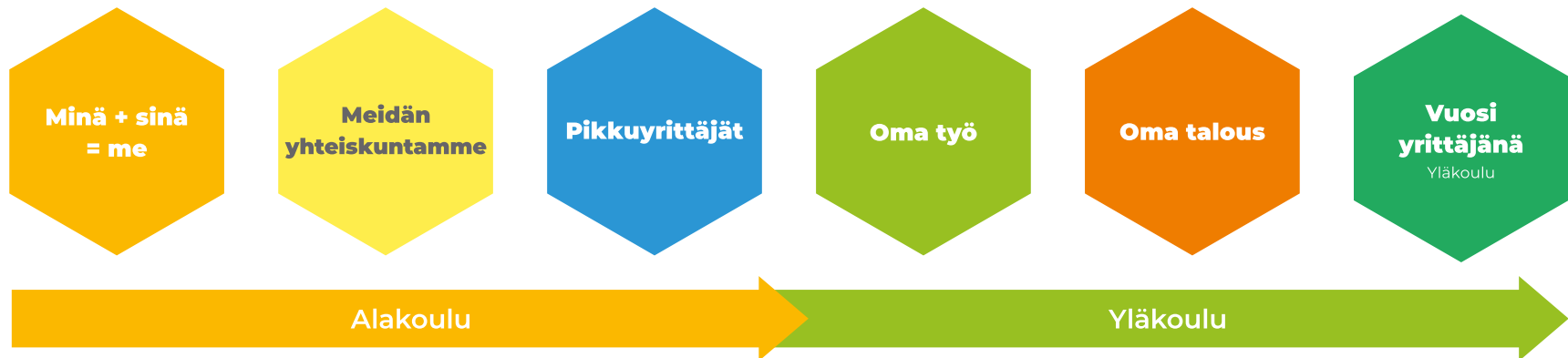
Vinkit

- NY-ohjelmat käyttöön
- Pienet työtehtävät arjessa
- Omatoimisuutta tukevat tehtävät vahvistavat lapsen sisäistä yrittäjyyttä – minä osaan itse!
- Ammatteihin tutustuminen leikkien ja pelien avulla
- Kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö esim. vanhempien ammattien kautta
- Yrittäjänpäivän 5.9. huomioiminen
- Huoltajien yrittäjätarinoiden hyödyntäminen
- Trallan maksuton materiaalipankki yrittäjyyskasvattajille
- Esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteiset tapahtumat kuten yrittäjävierailut
- Alkuopetuksen oppilaat eskareiden kummeina erilaisissa tilanteissa

Meidän perheemme -ohjelman perheitä.

PERUSKOULUN TAVOITTEET

Oppilas saa valmiuksia ja kokemuksia

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeää saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämätuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Yrittäjyyskasvatuksen erilaiset oppimismenetelmät, -ympäristöt ja -materiaalit, jotka kytkeytyvät vahvasti koulun ulkopuoliseen maailmaan, luovat pohjaa yrittäjämäiseen ajatteluun, tulevaisuuden suunnitteluun ja vastuunottoon omista valinnoista.

Minna Taimela

Opinto-ohjaaja

Virolahden yläaste ja lukio, Miehikkälän koulu

Yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen edistämisen kuuluvat keskeiseen osaan monien maiden strategioita, tämä tunnustetaan myös Suomessa oppilaitostasolla. Toimintaympäristömme muuttuu yhä globaalimmaksi ja samanaikaisesti talouskasvumme heikkeneminen pakottaa kiinnittämään huomiomme yhä enenevässä määrin osaamisen, yrittäjyyden ja luovuuden rakentamiseen. Suomessa tulevaisuuden työ on menossa yhä yrittäjämäiseen suuntaan ja yritysten jatkajia tarvitaan yhä enemmän. Varmistaaksemme kilpailukykyistä taloutta ja kasvua tarvitsemme enentyvässä määrin yrittäjämäisiä yksilöitä, innovaatioita sekä uusia yrityksiä luomaan työpaikkoja. Lasten ja nuorten innostaminen yrittäjämäiseen ajatteluun on ensi arvoisen tärkeää ja tuottaa tuloksen useiden vuosien päähän.

Minna Rovio

Opetuspalveluiden päällikkö

Imatran kaupunki

Oppijat

- Halun synnyttäminen oman jutun löytämiseen
- Kokeilujen kautta oman osaamisen ja mahdollisuuksien tunnistaminen ja kehittäminen
- Kyky asettaa tavoitteita ja oppia riskien hallintaa
- Oppijoiden ideoiman, laaja-alaisen yritys- tai työelämälähtöisen projektin toteuttaminen vuosittain.
- Yrittäjämäisesti ja osallistavasti toteutettu oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta kaikkiin kouluihin

Opettajat

- Oppijoista löytyvän asiantuntijuuden, vahvuuksien ja luovuuden hyödyntäminen opetuksessa
- Yrittäjyyskasvatus integroidaan jokaiseen oppiaineeseen ja osaksi vuosisuunnittelua
- Yrittäjyyskasvatuksen koulutukset vuosittain
- Yritysten kanssa tehtävä yhteistyö säännölliseksi ja tavoitteelliseksi
- Verkosto-osaamisen hyödyntäminen opetuksen monipuolistamisessa
 - Tiimiopettajuus tavaksi opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Vanhempainyhdistykset mukaan yrittäjyyskasvatukseen

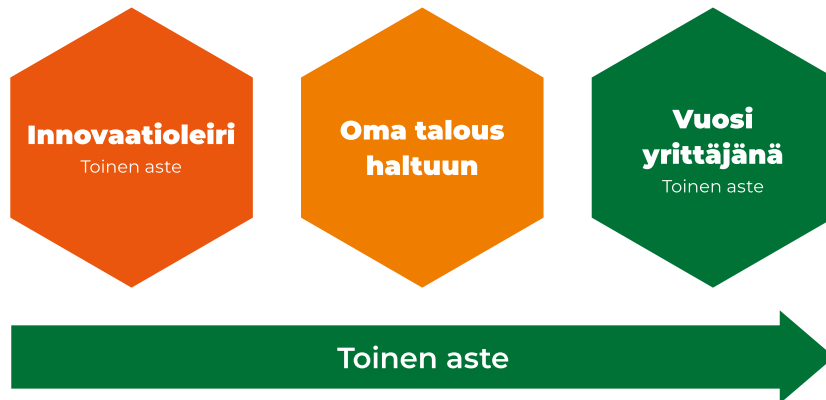
Oppilaitos

- Oppilaitosten välisen yhteistyön lisääminen yrittäjyyskasvatuksessa
- Opettajavaihdon mahdollistaminen osaamisen ja hyvien käytänteiden lisäämiseksi
- Projektimaiset työskentelytavat mahdolliseksi kaikille
- Yrittäjyys ja työelämätaidot läpileikkaavaksi kaikilla yläluokilla
 - Valinnaisaineena kaikilla luokilla riippumatta ryhmäkoosta
- Kaakkois-Suomen yrittäjyyskasvatusstrategia on osa kuntakohtaisia opetussuunnitelmia
- Oppilaiden vastaaminen valtakunnalliseen Ysimittariin
 - Ysimittari-tutkimuksessa selvitetään Suomessa peruskoulua käyvien yhdeksäsluokkalaisten nuorten käsityksiä omista yrittäjyysvalmiuksistaan
 - Kaikki Kaakkois-Suomen alueen ysluokkalaiset osallistuvat vuosittain toistuvaan Ysimittari-tutkimukseen

Vinkit

- NY-opinto-ohjelmien käyttö ja Yrityskylävierailut
- Kioskitoiminta
- Miniyritys-toiminta
- Oppilaiden ideomat teemapäivät
- Mun juttu -digityökalu
- Uskalla yrittää -semifinaali
- Ready4Business- ja KOUahead-messut
- Paikalliset yrittäjyystapahtumat ja markkinat
- Trallan maksuton materiaalipankki yrittäjyyskasvattajille

LUKION TAVOITTEET

Lukion opetussuunnitelman mukaan yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avoimesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Oppijat

- Kaikissa lukioissa mahdollisiksi valinnaiset yrittäjyys- ja työelämäkurssit, jotka lisäävät työelämävalmiuksia ja tulevaisuustaitoja
- Osallistuminen vähintään yhteen yrittäjyystapahtumaan tai vierailuun jokaisen lukuvuoden aikana
- Oman osaamisen markkinoinnin opettelu osana yrittäjyyskasvatusta kaikille lukiolaisille
- Lukion ulkopuolella tapahtuvaan oppimiseen kannustaminen ja sen hyödyntäminen ja hyväksi lukeminen opinnoissa
- Yritysyhteistyökumppaneiden ja aitojen asiakastilanteiden lisääminen oppimisessa
- Henkilökohtaisen taloudellisen vastuunoton oppiminen osana yrittäjyyden oppimista

Opettajat

- Yrittäjyystiimien perustaminen kehittämisen vastuutahoiksi jokaiseen lukioon
- Oppiaineystiön lisääminen tiimiopettajuuden hyödyntämisen avulla
- Opiskelijan tuntemiseen ja vahvuuksien löytämiseen panostaminen
- Opettaja toimii eri verkostoissa monipuolistaen yrittäjyyskasvatusosaamistaan
- Vanhempien verkostot hyötykäyttöön yrittäjyyskasvatuksessa

Oppilaitos

- Yrittäjyyskasvatus näkyväksi ja tavoitteelliseksi osaksi lukion arkea
- Yrittäjyyskasvatuksen resursoinnin lisääminen strategisten valintojen avulla
- Rehtorin näkyvä pedagoginen johtajuus yrittäjyysilmapiirin kehittäjänä
- Aitojen yrittäjyysoppimisympäristöjen mahdollistaminen kaikille
- Yritysverkoston tavoitteellinen rakentaminen osaksi toimintakulttuuria

Vinkit

- Halutun NY-ohjelman käyttöönotto jokaisessa lukiossa
- Yrittäjyyden verkko-opinnot, esim. TAT:in bisneskurssit, Startup High School, Skilloon
- Job Shadow & Päivä johtajana
- Kiinnostavan ansioluettelon tekeminen ja sen eri muodot, kuten video-CV
- Kaakkois-Suomen Yrittäjyyskasvatusfoorumi
- Yrittäjyys- ja työhyvinvointitiimit työkaluksi opettajien oman yrittäjyysosaamisen lisäämisessä
- Täydennyskoulutus mahdolliseksi vuosittain
- Yrittäjyys- ja työhyvinvointitiimien mahdollistaminen työkaluiksi opettajien oman yrittäjyysosaamisen lisäämisessä
- Oppilaitosten välinen yhteistyö esim. 24h-leireillä
- Lukiodiplomit, joita voi suorittaa mm. kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa ja mediassa
- Trallan maksuton materiaalipankki yrittäjyyskasvattajille

Lukiomme yrittäjyyslinjalla voi valita kahdesta polusta. Jatko-opintopolun valitseva opiskelija tavoittelee jatko-opintovalmiuksia erityisesti talous- tai kaupallisen alan opintoihin. Opintoihin voi sisällyttää korkeakoulujen ja yliopistojen verkkokursseja, ja korkeakouluvierailut antavat perspektiiviä ja kipinää jatko-opintoihin. Yrittäjäpolun kautta opiskelija voi vahvistaa omaa erityislahjakkuuttaan esim. harrastuksesta yrittäjäksi tai tähdätä suunnitteilla olevan tai jo olemassa olevan yrityksen toimintaan ja sen kehittämiseen.

Työelämälähtöisyys on läsnä linjan opinnoissa. Monipuolisten yritysvierailujen lisäksi linjalla suoritetaan 5 päivän TET-harjoittelu yrityksessä. Nuori Yrittäjyys ry:n opinto-ohjelmiin osallistuminen kehittää työelämässä tarvittavaa yrittäjäosaamista. Päivä Johtajana -tapahtumissa opiskelija voi päästä myös tutustumaan yritysjohdon toimintaan. Lisäksi lukiosta valmistuneet, yrittäjinä toimivat entiset opiskelijat käyvät kertomassa työstään.

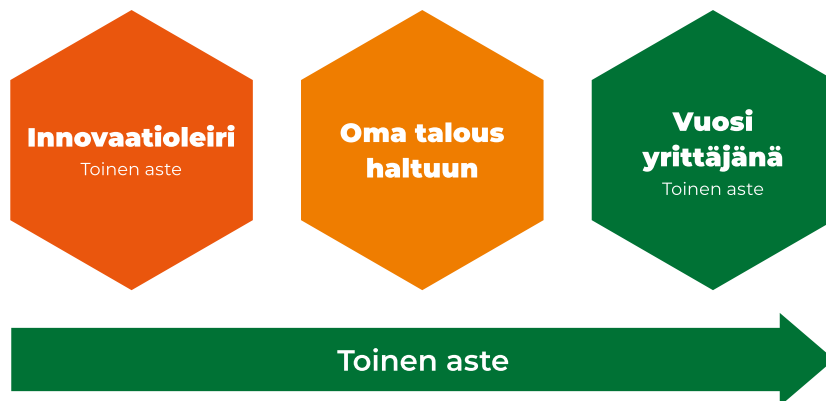
Sanna Sirola
Lukion lehtori
Karhulan lukio

Yrittäjyyden osaamismerkkin avulla nuori voi osoittaa omaa yrittäjyysosaamistaan, myös sitä osaamista, mitä hän on hankkinut vaikkapa harrastuksissa tai työelämässä. Osaamismerkki on myös keino vastata opetussuunnitelman velvoitteen tunnistaa ja tunnustaa opiskelijan muualla hankittua osaamista. Osaamismerkkin sisällöt ja näyttöjen avulla osoitettava osaaminen on jaettu kahdeksan yrittäjyysvalmiuden alle, jotka pohjautuvat Entrepreneurship Competence Framework -viitekehykseen.

Sanna Lehtonen
Toiminnanjohtaja
YES ry

AMMATILLISEN TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN TAVOITTEET

Opetushallituksen mukaan yrittäjyysosaamisella tarkoitetaan kykyä tarttua mahdollisuuksiin ja ideoihin. Keskeistä on luovuuden, kriittisen ajattelun, ongelmanratkaisun, aloitteellisuuden ja yhteistyön hyödyntäminen taloudellisen, sosiaalisen tai kulttuurisen arvon tuottamiseksi. Opiskelija osaa toimia aloitteellisesti, suunnitelmallisesti ja vastuuta ottaen. Hän ideoi ja toimii uutta luovasti ja tekee toimintaan ja resursseihin liittyviä ratkaisuja kestävän kehityksen huomioiden. Hän osaa toimia sekä itsenäisesti että erilaisissa verkostoissa motivoivalla ja muita arvostavalla tavalla sekä neuvotella ja toimia tuloksellisesti taloudelliset lainalaisuudet huomioiden ja riskeihin varautuen.

Oppijat

- Vastuun ottamisen oppiminen systemaattiseksi ja tavoitteelliseksi
- Taloudellisen ajattelun ymmärtäminen osaksi ammattiin oppimista
 - Oman osaamisen markkinoinnin opettelu osana yrittäjyyskasvatusta jokaisella koulutusosalalla
- Työelämälähtöisten projektien lisääminen
- Kansainväliset työelämässä oppimisen jaksot joustaviksi
- Aitojen yrittäjyysoppimisympäristöjen mahdollistaminen kaikille
 - Kokonaisvaltainen yrittäjyyden oppimispolku

Opettajat

- Opettajien yrittäjyyskasvatusosaamisen vahvistaminen
- Opetusresurssit ja oppiminen aidosti oppija-, työelämä- ja asiakaslähtöisiksi
- Kokonaisvaltaisen yrittäjyyden oppimispolun kehittäminen
- Opettajuuden kehittäminen
 - Opettajuudesta yrittäjyysvalmentajuuteen
 - Moniammatillisen tiimiopettajuuden kehittäminen
 - Opiskelijälähtöisyys
- Opettajien työelämäyhteistyön vahvistaminen

Oppilaitos

- Yrittäjyyden merkityksen ymmärtäminen yhteiskunnan näkökulmasta oppilaitoksen toimintakulttuurin kehittämisen perustana
- Yrittäjämäisen oppilaitoksen kehittäminen
 - Avointen yrittäjyyttä tukevien oppimisympäristöjen kehittäminen
 - Omistajavaihdoksia tukevien oppimisympäristöjen synnyttäminen
 - Kokeilujen ja epäonnistumisten salliminen yrittäjyyden toimintakulttuurin rakentamisessa
 - Vertaisarvioinnin kehittäminen
 - Asiakaspalautteiden hyödyntäminen
- Oppilaitosten ja koulutusalojen välinen yhteistyö

Vinkit

- Nuori Yrittäjyys -opinto-ohjelmat käyttöön
- Osuuskuntatoiminta
- Työelämässä oppiminen yrittäjänä mahdolliseksi
- Kesäyrittäjyys
- TAT:in bisneskurssit
- Trallan maksuton materiaalipankki yrittäjyyskasvattajille

Loistavasta ideasta on monta askelta menestyvään liiketoimintaan. Yrittäjyyskasvatus, sen erilaiset mallit ja työkalut, mahdollistavat opiskelijan etenemisen. On tärkeää, että yrittäjyyskasvatus on ammatillisen koulutuksen arjessa ja opiskelijalla on oman ammattialansa taitojen lisäksi mahdollisuus innostua taloudellisesta ajattelusta, markkinoinnista, myynnistä ja monista muista yrittäjän arkeen kuuluvista asioista esim. NY-yrittäjänä. Yrittäjyyden opettajalla on tärkeä rooli yrittäjyystaitojen sparraajana ja valmentajana.

Anne Kainlauri

Yrittäjyyden kouluttaja

Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto Ekami

KORKEAKOULUJEN KEHITTÄMISTAVOITTEET

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:n ja Suomen Yrittäjät ry:n yhteiset suositukset korkeakoulujen yrittäjyyttä edistävään työhön:

- oppimisen omistajuuden vahvistaminen: korkeakoulussa jokainen on oppimisensa yrittäjämäinen omistaja
- yrittäjämäisen oppimisen olosuhteiden vakiinnuttaminen
- yrittäjämäisten tiimien rakentaminen
- kokeilukulttuurin juurruttaminen
- yritystoiminnan harjoittelu ja yritysideoiden hautominen
- lupaavien alkuvaiheen yritysten rahoitushankinnan edistäminen
- laajempaan yrittäjyys ekosysteemiin syöttäminen: korkeakoulun ja sen kumppanien yrittäjyyspalvelut muodostavat saumattoman kasvupolun aina kokeiluista yritystoiminnan kehittämiseen ja vakiinnuttamiseen.
- yrittäjyyden uudistamispalveluiden muotoileminen: korkeakoulu muotoilee yrittäjyyttä ja liiketoimintaa uudistavia palveluitaan läheisessä yhteistoiminnassa kaikenkokoisten yritysten kanssa
- yrittäjän jatkuvan oppimisen palveleminen
- yrityksen jatkuvan kehittämisen tukeminen: korkeakoulu tukee monipuolisilla tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiopalveluilla kaikenkokoisten yritysten uudistumista.

Oppijat

- Jokainen oppija tuntee oman yrittäjyyspotentiaalinsa ja yhä useampi näkee yrittäjyyden todellisenä uravaihtoehtona
- Oppija kykenee innovatiiviseen toimintaan yksin ja tiimin jäsenenä sekä pystyy innostamaan ryhmää muutokseen
- Oppija sietää epävarmuutta ja toimii luovasti, proaktiivisesti ja sinnikkäästi
- Yrittäjyyden merkitys työllistäjänä, talouskasvun lähteenä ja yhteiskunnan uudistajana oivalletaan
- Oppija tunnistaa mahdollisuuksia uuteen liiketoimintaan ja kasvuyrittäjyyteen myös kansainvälisesti
- Oppijat synnyttävät uutta kannattavaa liiketoimintaa

Opettajat

- Opettajat suunnittelevat ja toteuttavat yrittäjyyden pedagogiikkaa oppijakeskeisesti yhdessä toisten opettajien ja työelämän edustajien kanssa
- Opettajat tuntevat alueen yrityksiä ja yrityselämän merkityksen alueen elinvoimalle ja hyvinvoinnille, he hyödyntävät yritysysteistyötä ja rakentavat avoimia oppimisympäristöjä yhdessä yritysten ja työelämän kanssa
- Jokainen hyödyntää työn opinnollistamista opiskelijan yksilöllisellä opintopolulla
- Opettaja kannustaa yrityksen perustamiseen, jatkamiseen tai ostamiseen ja kykenee tukemaan aloittavaa yrittäjää
- Yrittäjyyskasvattajat osallistuvat yrittäjyyden pedagogiikan foorumeille keskustellen, tutkien ja jakaen

”Yrittäjyys ei ole koskaan ollut niin suosittua korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa kuin nyt. Yrittäjämäinen korkeakoulu tukee uuden yritystoiminnan syntyä, tutkimuslähtöisten liiketoimintojen kehittämistä, opiskelijoiden työllistymistä ja korkeakoulujen vaikuttavuutta.

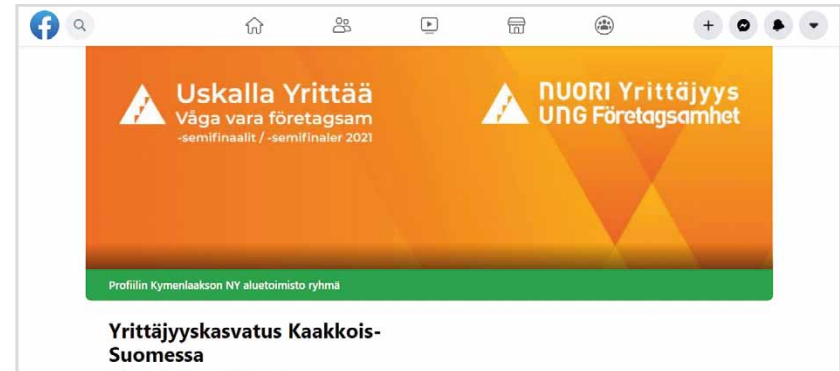
Timo Pihkala
Yrittäjyyden professori
LUT-Yliopisto

Oppilaitos

- Jokainen korkeakoulu sisällyttää yrittäjyyden pedagogian strategiaan
 - Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus kehittää yrittäjyydessä tarvittavia tietoja ja taitoja
 - Opiskelijoiden valmiuksia yrittäjiksi vahvistetaan valmentavalla ja kannustavalla pedagogiikalla
 - Opettajille tarjotaan yrittäjyyskasvatukseen liittyviä valmennuksia
- Toimintakulttuuri, tutkintopolut ja opetussuunnitelmat rakennetaan joustaviksi
 - Oppilaitos mahdollistaa työn, oppimisen ja yrittäjyyden yhteensovittamisen
 - Korkeakoulu rakentaa kontakteja ja tukee opiskelijoiden kansainvälistä verkostoitumista
- Korkeakoulut mahdollistavat opiskelijayrittäjyyden osana opintoja ja tukevat opiskelijoiden startup-toimintaa
 - Yrittäjänä hankittu osaaminen tunnustetaan mahdollisuuksien mukaan osaksi tutkintoa.
- Yrittäjyyttä edistäviä fyysisiä ja sosiaalisia ympäristöjä kehitetään
- Oppilaitokset edistävät opiskelijayrittäjyyden yhteyksiä yrittäjä- ja elinkeinoelämän järjestöihin, verkostoihin ja rahoittajiin
- Korkeakoulut viestivät yrittäjyydestä ja yritteliästä

Vinkit

- NY-ohjelmien käyttöönotto jokaisessa korkeakoulussa
- LUT:in Opettajan yrittäjyysmittaristo on tarkoitettu ammattikorkeakoulun opetushenkilöstön itsearviointivälineeksi. Mittariston avulla voit arvioida ja kehittää omaa sekä organisaation yrittäjyysopetusta ja opiskelijoiden yrittäjyystaitoja
- Yrittäjyyttä edistäviin verkostoihin ja yritysneuvontaan ohjaaminen
- Yrittäjyysdistysten toiminnan ja rahoitusmahdollisuuksien tunteminen
- Yritysneuvonta
- Valtakunnalliset yrittäjyyskasvatuspäivät YKTS
- Some-ryhmät
- Vierailu yhteisöissä työtilassa tai "Kasvutehtaalla"
- Trallan maksuton materiaalipankki yrittäjyyskasvattajille

” Ammattikorkeakoulussa innostetaan yrittäjyyteen ja luodaan edellytykset opiskelijoiden yrittäjätoiminnalle opetussuunnitelmien ja opetus-
tarjonnan lisäksi ohjauksella, hanketoiminnalla, tapahtumilla ja kohdentamalla resursseja yrittäjyyden edistämiseen.

Petteri Ikonen

Doctor of Arts, DA, Dean and Director
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy – Xamk

” YKTS Yrittäjyyskasvatuspäivät järjestetään vuosittain syksyisin ja ne on suunnattu niin tutkijoille, opettajille, yrittäjätoiminnan kehittäjille ja kaikille yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden parissa toimiville ja näistä teemoista kiinnostuneille. Tervetuloa mukaan!

Kati Peltonen

Yrittäjyyskasvatuksen tutkimusseura ry:n hallituksen
puheenjohtaja, TKI-johtaja
LAB-ammattikorkeakoulu

YRITYS- JA TYÖELÄMÄYHTEISTYÖN TAVOITTEET

Yhteiskuntamme tarvitsee yrityksiä ja yrittäjiä pitääkseen pyörät pyörimässä. Aktiivisella ja pitkäjänteisellä yrittäjyyskasvatustyöllä, yhdessä oppilaitosten ja työelämän kanssa, on Kaakkois-Suomessa kasvatettu jo vuosia huomisen työvoimaa ja tulevaisuuden yrittäjiä. Monialaisella ja monimuotoisella työelämän ja oppilaitosten yhteistyöllä varmistetaan nuorten positiiviset työelämäkokemukset sekä innostetaan kokeilemaan rajojaan ja tavoittelemaan unelmia. Työelämä-, talous- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen synnyttää innovaatioita, yrittäjyyttä ja työpaikkoja. Se on pohja, jolle rakentuu tulevaisuuden hyvinvointi ja jonka mahdollistajina toimivat tämän päivän lapset ja nuoret.

(Yrityspalvelujohtaja **Tiina Paavola** / Cursor Oy)

”

Omaa työtäni tehdessäni huomaan sen, miten tärkeää nyky-yhteiskunnassa on tietää yrittäjyyteen kuuluvia asioita. Opiskelijoita kiinnostaa yrittäjyys, mutta yrittäjyydestä täytyy myös kertoa plussat ja miinukset. Tulevaisuutemme ja yhteiskuntamme rakentuu pienyrityksistä. Yrittäjyyskasvatus opettaa nuoria kohtaamaan paremmin tulevaisuuden haasteet ja ymmärtämään yrittäjyyden huonoja ja hyviä puolia. Suurimpana asiana näen kuitenkin asenteellisen kasvamisen kouluissa tehtävän hienon yrittäjyyskoulutuksen aikana. Vaikka nuori ei ikinä tulisi toimimaan itse yrittäjänä hän oppii ymmärtämään työnantajan kohtamat haasteet.

Jari Tamski
Yritysasiantuntija
Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy

Koulutus lisää oppijoiden valmiuksia työelämää varten

- Nuorten aktiivinen ote työllistymiseen vahvistuu
- Työelämän peruskysymysten hallinta paranee
- Koulutus tarjoaa uusia mahdollisuuksia vastuun kantamisen oppimiseen
- Unelmien asettamista ja saavuttamista harjoitellaan oppimalla työntekemisen merkitys

Oppilaitokset ja työelämä tekevät pitkäjänteistä kehittämistyötä

- Oppilaitokset ja työelämä rakentavat yhdessä innostavaa yrittäjyyden kulttuuria Kaakkois-Suomeen
- Yrittäjyyden ja alueen tulevaisuuden mahdollisuuksia markkinoidaan oppilaitoksissa yrittäjyyskipinän sytyttämiseksi
- Opiskelijoiden tietoutta yritystoiminnan erilaisista käynnistämistavoista lisätään
- Kaakkois-Suomen laajenevasta yrittäjyyskasvatuksen kehittäjäverkostosta viestitään koordinoitusti
- Tunnistetaan yrittäjyyskasvatuksen kanssa tekemisissä olevien tahojen ja henkilöiden osaaminen ja yhteistyömahdollisuudet

Yrittäjyyden oppimisympäristöt tarjoavat mahdollisuuden uusiin yhteistyömuotoihin

- Vakiintuneen Yrityskylä-toiminnan hyödyntäminen
- Kesäyrittäjyyden olemassa olevien mallien hyödyntäminen ja kehittäminen yhteistyössä oppilaitosten, elinkeinoyhtiöiden, TE-palveluiden, yhdistysten ja kuntien kanssa.
- Työharjoitteluissa ja työssäoppimisjaksoissa vahvistetaan yrittäjä- ja yritysnäkökulmaa
- Yrittäjyyskasvatuksen näkökulma huomioidaan vahvemmin nuorten oppisopimuksen sisällön kehittämisessä

STRATEGIAN JALKAUTUS

Päivitetty strategia on hyvä käsitellä kuntien opetus- ja elinkeinoasioista vastaavissa lautakunnissa sekä oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjien johtoryhmissä ja hallinnossa. Strategia käsitellään myös yrittäjien paikallisyhdistyksissä, elinkeinoelämän muissa järjestöissä ja kehittämissyhtiöissä. Yrittäjyyskasvatus ja sen resurssit ovat esillä kuntien, kaupunkien ja yrittäjäjärjestöjen yhteisissä elinkeinopolitiikan kehittämisfoorumeissa.

Organisaatiokohtaisten tavoitteiden asettaminen ja seuranta on osa strategiatyön jalkautusta. Strategian jalkautuksen ja seurannan avulla yrittäjyyskasvatuksen toteuttaminen kunnissa ja oppilaitoksissa saadaan pysyväksi toimintatavaksi.

Strategian säännöllisen seurannan ja mittaamisen avulla varmistetaan vision sekä kouluaste kohtaisten ja työelämäyhteistyön tavoitteiden toteutuminen. Strategian toteutumisen arviointia tehdään sekä maakunnallisena yrittäjyyskasvatuksen verkostona että oppilaitos- ja kuntakohtaisesti.

Johtaminen ja resurssit

Yrittäjyyskasvatus on osa oppilaitoksen strategista kehittämistä ja siitä vastaa ylin johto, rehtorit ja johtoryhmä. Oppilaitoksissa tapahtuva yrittäjyyskasvatus on tavoitteellista ja johdettua toimintaa, jolloin se on suunniteltua, arvioitua ja resursoitua. Yrittäjyyskasvatuksella on uusi keskeinen rooli mm. lukuvuosisuunnittelussa. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti osana organisaation muita suunnittelu- ja arviointimekanismeja.

Yrittäjyyskasvatukselle asetetaan ja merkitään resurssit. Minimiresurssit ovat oppilaitoskohtaiset, opettajista koostuvat yrittäjyystiimit ja oppilaitoksen nimeämä yrittäjyyskasvatuksen koordinaattori tai yhteyshenkilö. Osana oppilaitosten vuosisuunnittelua varataan opettajille

mahdollisuus täydennyskoulutuksiin ja tutustumiseen työelämään. Näin opettajalla on vuosittain mahdollisuus päästä kehittämään itseään opettamansa aineen ja yrittäjyyskasvatuksen rajapinnassa.

Seurannan ja mittaamisen välineet:

Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo MTEE

Lappeenrannan-Lahden teknillisessä yliopistossa luotu mittaristo www.lut.fi/mittaristo on tärkein yksittäinen työkalu Kaakon yrittäjyyskasvatuksen strategian tavoitteiden toteutumisen seuraamisessa. Mittaristoa käytetään monipuolisesti alueen kokonaistavoitteiden seuraamisessa, perusopetuksen ja toisen asteen tavoitteiden edistymisessä sekä kunta- ja organisaatiokohtaisesti pedagogisen johtamisen välineenä. Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo MTEE on itsearviointityökalu, jonka avulla opettajat ja rehtorit saavat syvyyttä yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiseen sekä välittömästi vastaamisen jälkeen palautteen ja kehittämisvinkejä sekä ideoita yrittäjyyskasvattajana kehittymiseen.

Koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten sisäinen suunnittelu ja arviointi

Kaakon yrittäjyyskasvatuksen strategia linjaa kehittämisen yleiset tavoitteet. Jokaisen koulutuksen järjestäjän ja yksittäisen koulun ja oppilaitoksen tulee konkretisoida strategian suunnassa omat vuosittaiset

ja pidemmän aikavälin tavoitteet osana muuta suunnittelua. Johdattajien vastuulla on varmistaa organisaatiokohtaisten tavoitteiden asettaminen ja seuranta. Alueellisesti seurataan yrittäjyyskasvatuksen näkymistä kunta-, koulu- ja koulutuksen järjestäjäkohtaisissa opetussuunnitelmissa sekä valinnaisten aineiden, kurssien ja opintokokonaisuuksien toteutumisessa.

Kaakon yrittäjyyskasvatuksen strategian jatkuva seuranta ja arvioiminen

Strategiaan kirjattua visiota ja konkreettisten kouluastekohtaisten tavoitteiden etenemistä seurataan verkostona. Yrittäjyyskasvatuksen koordinoinnista vastaavana tahona Nuori Yrittäjyys-alue toimisto ja rahoittajina maakuntaliitot ja ELY-keskus kokoavat verkoston arvioimaan strategian jalkautumista ja toimenpiteiden etenemistä. Verkostokohtaamisissa päätetään analyttisen ja kokemuseräisen tiedon perusteella strategian toteutumista tukevista toimenpiteistä ja yhteisten resurssien suuntaamisesta.

Kovat mittarit

Yrittäjyyskasvatuksen strategian avulla edistetään laajasti yritteliäisyyttä ja yrittäjyyttä. Strategian pitkäaikaisia vaikutuksia seurataan elinkeinopolitiikan kovilla mittareilla. Yritystoiminnan syntymistä ja päättymistä, alueen yritysten taloudellista tilannetta, yrittäjyysilmapiirin kehittymistä sekä yritysten suhdanneodotusten muuttumista seurataan olemassa olevien mittareiden avulla. Tällaisia ovat mm. aluekehittämisen suhdannekatsaukset, Pk-yritysbarometri, ELPO-mittaus sekä maakuntasuunnittelun apuna käytettävä tilastotieto.

LÄHTEITÄ JA LISÄLUKEMISTA

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:n ja Suomen Yrittäjät ry:n yhteiset **suositukset korkeakoulujen yrittäjyyttä edistävään työhön**.
<https://www.unifi.fi/wp-content/uploads/2019/04/Yrittajyys-suositukset.pdf>

Entrepreneurship Education in Basic and Upper Secondary Education – Measurement and Empirical Evidence, 2014, Elena Ruskovaara. Väitöskirja on luettavissa Lappeenrannan teknillisen yliopiston LUTPub-tietokannassa osoitteessa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-265-657-5>

Etelä-karjalan maakuntaohjelma 2018-2021, Etelä-Karjalan liitto <https://www.ekarjala.fi/liitto/maakuntasuunnittelu/aluekehittaminen/maakuntaohjelma-2018-2021/>

Future Works Skills 2020, Institute for the Future for the University of Phoenix research institute. <http://www.iftf.org/futureworkskills>

Kymenlaakso-ohjelma Uutta elinvoimaa uudistuvaan maakuntaan 2018-2021.
<https://www.kymenlaakso.fi/aluekehitys/maakuntaohjelma/kymenlaakso-ohjelma-2018-2021>

Myllylä Yrjö

Nuori Yrittäjyys -ohjelmat. <http://nuoriyrittajyys.fi>

NY kesäyrittäjyys -opas.
<https://vuosiyrittajana.fi/uutiset/opettaja-auta-opiskelijaasi-luomaan-oma-kesatyopaikka/>

Oivallus loppuraportti, 2011. Elinkeinoelämän keskusliitto.
https://ek.fi/wp-content/uploads/Oivallus_loppuraportti.pdf

Kasvatus koulutus ja tutkinnot, Opetushallitus.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot>

Talous ja nuoret TAT. <https://www.tat.fi/>

Trallan maksuton materiaalipankki. <https://tralla.fi/>

Tulevaisuusselonteko 2018, Valtioneuvoston kanslia.
<https://vnk.fi/tulevaisuusselonteko2018>

Uskalla innostua - opettajan opas yrittäjyysosaamiseen, 2017. Suomen Yrittäjät ja Haaga-Helian ammatillinen opettajakorkeakoulu
https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_opettajan_opas_yrittajyysosaamiseen.pdf

YES-verkosto – yrittäjyyskasvatuksen palveluja opetushenkilöstölle.
<http://www.yesverkosto.fi>

Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo MTEE. www.lut.fi/mittaristo

Yrittäjyyslinjaukset koulutukseen, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. <https://minedu.fi/yrittajyyslinjaukset>

Yrityskylä. <https://yrityskylä.fi/>

MUISTIINPANOJA

[illegible]

KÄYTÄNNÖN KOKEMUSTA PIKKUYRITTÄJÄT-OHJELMASTA

” Tämä oli kolmas kerta, kun ohjelmaa vedin, ja kaikki ovat olleet erityisen tuen pienryhmiä. Jälleen kerran mietin, mikä hieno idea ja mahdollisuus tämä on yhdistää eri aineita, harjoitella projektityöskentelyä ja ylipäättään yhteistyön tekemistä toisten oppilaiden kanssa. Ohjatusti myös erityisen tuen oppilaat pystyvät ohjelman vetämään läpi. Osa tarvitsee tukea enemmän ja osa taas pääsee loistamaan taidoillaan tämän tyyppisessä työskentelyssä. Tälläkin kerralla päädyimme siihen, että koko luokka (8 oppilasta) muodostaa yhden yrityksen, jolloin ryhmän ohjaaminen on helpompaa ja aikuisen tuki riittää paremmin. Parhaimmillaan projekti on myös luokan yhteishenkeä kehittävä, eli ohjelmasta on monenmoista hyötyä.

Hanna Sarjanoja
Luokanopettaja
Vuoksenniskan koulu

A photograph of five children, three boys and two girls, standing in a huddle on a grassy field. They are all wearing white face masks and dark-colored tracksuits with 'Pikku' printed on the front. They have their arms around each other's shoulders. The background shows a running track and some outdoor equipment. The entire image has a green color overlay.

VÄYLÄ YRITTÄJYYTEEN

Kaakkois-Suomen Yrittäjyyskasvatuksen strategia